

BENCONT GROUP

ROČNÍK 2023 | ČÍSLO 07

BENCONT WEEKLY REPORT

Hrozí prasknutie realitnej bubliny?

V TOMTO ČÍSLE:

V súvislosti s realitným trhom sa čoraz viac spomína pokles cien nehnuteľností a tak mnohí vidia na trhu praskanie realitnej bubliny a opakovanie situácie, ktorá sa udiala v roku 2009.Ekonomike eurozóny sa v tomto roku bude dariť lepšie ako sa očakávalo. Rusko plánuje znížiť svoju ťažbu ropy. Cena nafty prvýkrát od jari 2022 klesla pod cenu benzínu. Inflácia vo V4 vzrástla vo všetkých krajinách okrem Slovenska. Predbežné údaje o ekonomickom raste Slovenska prekonáva očakávania trhu. Čo obsahuje v poradí desiaty balíček sankcií voči Rusku? Rýchly prehľad finále americkej futbalovej ligy v číslach.

AKÝ JE ROZDIEL NA TRHU S NEHNUTEĽNOSŤAMI V ROKU 2009 A TERAZ?

V súvislosti s realitným trhom sa čoraz viac spomína pokles cien nehnuteľností a tak mnohí vidia na trhu praskanie realitnej bubliny a opakovanie situácie, ktorá sa udiala v roku 2009. **Je naozaj situácia na trhu s nehnuteľnosťami rovnaká?**

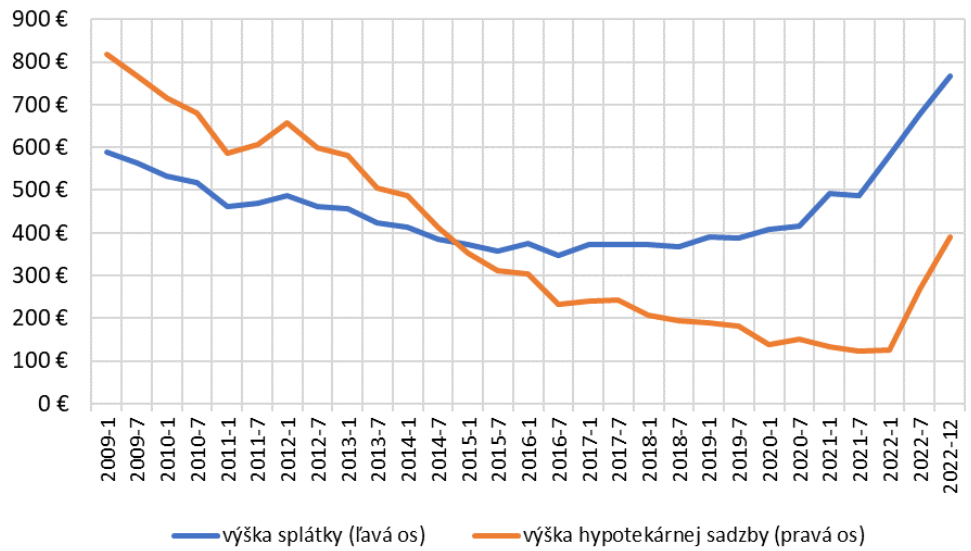
Trh s nehnuteľnosťami sa dostal do bodu nasýtenia a ich hodnota začala klesať.

Najprv si musíme pripomenúť, ako kríza na trh v roku 2009 vôbec prišla a v akom stave bol vtedy realitný trh, aby sme následne mohli situácie porovnať. Zameriame sa pritom špecificky na realitný trh v hlavnom meste Slovenska. Kríza teda vypukla už v roku 2008 najprv na finančných trhoch v Spojených štátoch a až následne sa preliala do ekonomík po celom svete. Kumulovala sa však už postupne v rokoch predtým, predovšetkým ako **následok nekorigovaného prístupu ku kúpe nehnuteľnosti.** Keď totiž v roku 2001 začala výrazne klesať základná úroková sadzba, došlo tým k podpore záujmu o nákup vlastného bývania. To následne vyvolalo tlak aj rast ceny nehnuteľností. Problémom však bolo, že nie všetci kupujúci boli vhodnými kandidátmi na požičanie peňazí, čo sa prejavilo neskôr v ich neschopnosti splácať úver po tom, ako sadzby po čase opäť začali rásť z 1% úrovne. Pred týmto zistením ale panovalo obdobie lacného požičiavania, kedy navyše rizikové pôžičky boli odkupované na finančnom trhu ako investície. Keď začali teda opäť narastať sadzby a hypotéky v tomto čase nemali sadzbu zafixovanú, pre mnohých tento fakt vyvolal okamžite rastúce náklady spojené s hypotékou. Čoraz viac ľudí tak nebolo schopných splácať svoje záväzky. Trh s nehnuteľnosťami sa navyše dostal do bodu nasýtenia a hodnota nehnuteľností začala klesať. Ešte výraznejšie poklesy vyvolali následne práve nehnuteľnosti insolventných klientov. Banky, ktoré nimi disponovali ako so zárukami, ich predávali za lacno, keďže na trhu nebol o ne záujem. Tak došlo k prasknutiu realitnej bubliny. Paralelne s tým na finančnom trhu spoločnosti ktoré vlastnili spomínané rizikové pôžičky vo svojich aktívach sa dostávali do bankrotu. Tento problém sa následne preniesol aj do Európy, pretože banky vlastnili zas akcie bánk amerických. Rovnako tak aj vo vývoji na Slovensku sledujeme najprv optimistické, silné rastové obdobie, po ktorom nasledoval prepad. Úroková sadzba sa v roku 2002 razantne znížila, z čoho môžeme usudzovať že poklesli aj hypotekárne sadzby. To určite podporilo dopyt po nehnuteľnostiach. Dobrá nálada a pozitívne očakávania do budúcna sa tak následne prejavili vo veľkom rozpuku výstavby. Keď potom prišla kríza a ekonomická situácia sa začala zhoršovať, dopyt ochladol a ceny nehnuteľností sa prepadli. Po 13 rokoch majú teraz mnohí pocit, že sa scenár na našom realitnom trhu začína opakovať. Po období veľmi nízkych sadzieb a rekordných rastov cien sa začína trh otáčať, sadzby rastú a objavujú sa prvé zmienky zlacňovania nehnuteľností. Čo môžeme teda od trhu očakávať?

V podstate najdôležitejší faktor ovplyvňujúci správanie na trhu, je výška úrokovej sadzby.

Pri hľadaní odpovedí sa spoločne teraz pozrieme detailnejšie na jednotlivé hlavné faktory, ktoré ovplyvňujú situáciu na realitnom trhu a porovnáme ich stav vtedy a dnes. Ako sme už spomenuli vyššie, zameriame sa primárne na realitný trh v Bratislave, respektíve v Bratislavskom kraji, keďže práve trh hlavného mesta zvykne predpovedať správanie trhu v krajine. V podstate najdôležitejší faktor ovplyvňujúci správanie na trhu, je výška úrokovej sadzby. Ako sme už spomenuli, práve tu vidíme podobnosť s krízou predtým, že v roku 2021 bol prvotný stimul v podobe znížených

Graf 1: Výška splátky hypotéky pri zmene výšky hypotekárnej sadzby

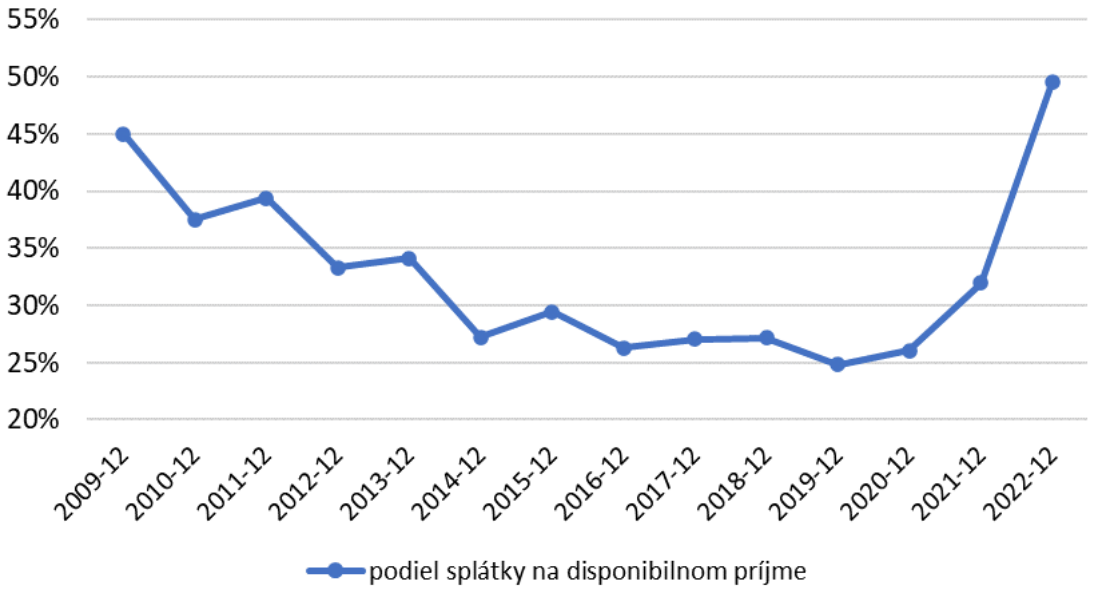

úrokových sadzieb, ktoré ťahali dopyt po bytoch. Priaznivá situácia na úverovom trhu však pretrvávala v prípade Slovenska aj roky predtým**.** Vyšší dopyt bol teraz podporený predovšetkým nahromadenými úsporami domácností, ktoré chceli buď investovať alebo im tieto úspory sprístupnili nákup nehnuteľnosti. Na druhej strane rozdielom pri tejto poslednej kríze vyvolanej pandémiou na trhu je, že nedochádzalo dlhé roky ku kumulovaniu problému ako pred rokom 2009. Banky predtým poskytovali úvery vo výške 100 % hodnoty nehnuteľnosti a tiež bez obmedzení výšky samotnej hypotéky voči čistému príjmu. V súčasnosti je maximálna výška na úrovni 80% či 90% z hodnoty nehnuteľnosti a tiež iba do výšky 8- násobku čistého ročného príjmu. Tento faktor limituje vznik rovnakého problému ako predtým, že si kúpim niečo na čo jednoducho povedané „nemám“. Pozrime sa teda, ako sa výška úrokovej sadzby na bývanie premietala do zmeny výšky splátky hypotéky v prípade kúpy bytu v Bratislavskom kraji. V modelovom výpočte sme rátali s kúpou bytu o výmere 60m2 a s hypotékou pokrývajúcou 90% ceny nehnuteľnosti (ajkeď v čase krízy pred rokom 2011 ako sme spomínali, dávali banky aj 100 % z hodnoty nehnuteľnosti no v prepočte budeme od neho abstrahovať) a splácaním na 30 rokov. Vidíme, že svoju najnižšiu úroveň splátky okolo 350 € dosahujú v pomerne dlhom rozmedzí od 2014 až do roku 2019. Pokles sadzieb k 1 % spôsobil oveľa vyššiu dostupnosť aj drahších bytov, čo zákonite tlačilo cenu bytov smerom nahor. Obrat nastal začiatkom roku 2022 s príchodom inflácie a postupným zvyšovaním úrokových sadzieb. Kombinácia týchto faktorov spôsobila, že terajšia splátka hypotéky sa tak už vyšplhala na hodnoty vyššie, ako boli v časoch krízy pred rokom 2011.

Pokles sadzieb k 1% spôsobil oveľa vyššiu dostupnosť aj drahších bytov, čo zákonite tlačilo cenu bytov nahor.

Samotná výška splátky však samozrejme nemusí byť úplne smerodajná, dôležité je totiž hlavne to, z akého príjmu je splácaná a teda do akej miery predstavuje záťaž pre záujemcov. Zameriame sa preto v súvislosti s výškou sadzieb aj na dostupnosť bývania, ktorá je s témou úzko spätá. Dostupnosť bývania sme vyjadrili ako percentuálny podiel splátky hypotéky z disponibilného príjmu domácnosti. Splátka predstavovala medzi rokmi 2016 až 2020 zhruba 30% podiel z disponibilného príjmu, teda naozaj bolo bývanie v tomto období najprístupnejšie. **Zvýšenú pozornosť by mal však teraz vyvolať hlavne koniec roku 2022, kedy vidíme, že podiel splátky predstavuje omnoho vyššiu časť, ako to bolo v čase krízy, kedy boli úrokové sadzby okolo 6%.** Takáto situácia, aj vzhľadom na očakávaný rast sadzby ECB v priebehu tohto roka, bude určite predstavovať pre mnohých dlžníkov či záujemcov zložité obdobie, ktoré nás navyše približuje k situácii z pred rokov. Okrem toho že bude pri ešte vyššej sadze hypotéka v podstate nedostupná a teda záujem o kúpu nehnuteľnosti bude minimálny, u mnohých dlžníkov bude navyše v tomto období končiť fixácia na úveroch s 1% sadzbou. Bude tak dochádzať k preceneniu úverov so

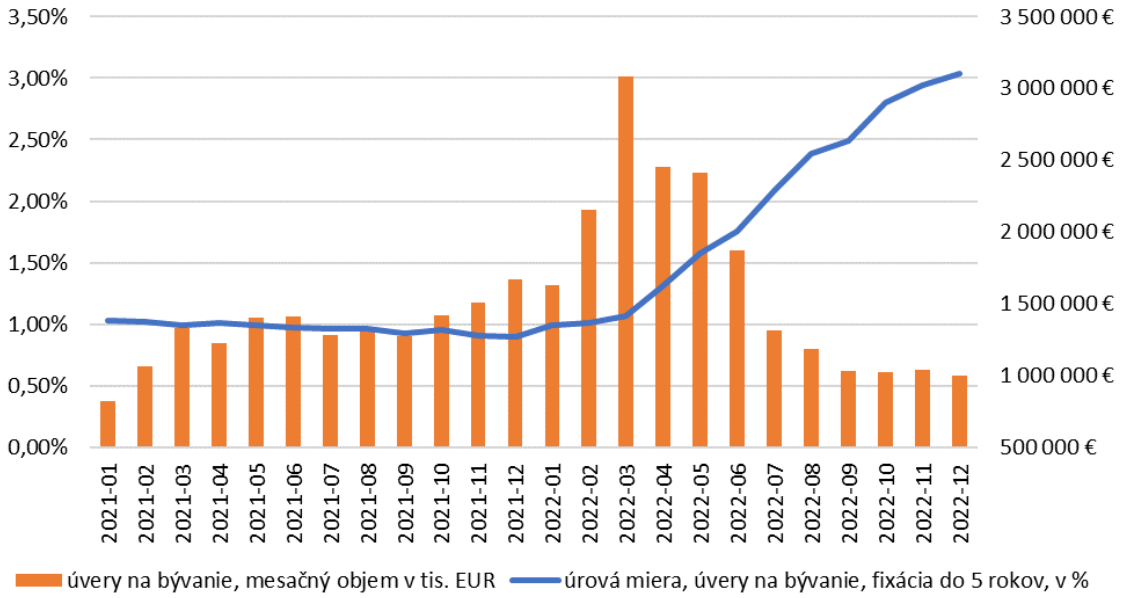
Graf 2: Vývoj dostupnosti kúpy nehnuteľnosti (HAI index – vlastný prepočet)

sadzbami na značne vyšších úrovniach a dostupnosť bude klesať ešte viac. Musíme si uvedomiť, že už súčasný podiel splátky 50% z disponibilného príjmu je hraničný, pretože okrem samotnej splátky rastú spotrebiteľom aj ostatné životné náklady a časť príjmu v podstate „zhltne“ samotný rast inflácie. Ďalej netreba zabúdať ani na to, že úvery boli poskytované pri cene nehnuteľnosti o minimálne tretinu nižšie ako je ich terajšia úroveň. Od sadzieb a dostupnosti teraz naviažeme na poskytované objemy úverov na bývanie, aby sme si načrtli, aký veľký problém môže predstavovať očakávané zvyšovanie úrokových sadzieb. Okrem toho si môžeme overiť, aký veľký vplyv má na rozhodovanie prevládajúca nálada v ekonomike.

V grafe máme zachytené mesačné objemy poskytovaných úverov na bývanie spolu s výškou sadzieb pre tieto úvery. Počas roka 2021 pri priaznivých podmienkach na trhu, so sadzbou okolo 1% sa objem úverov pohyboval okolo 1,5 miliardy eur. **Akonáhle sa začalo ešte len spomínať možné navyšovanie sadzieb ECB, vidíme že objem úverov vyeskaloval a v marci roku 2022 presiahol 3 miliardy eur.** Následne ako rast sadzieb postupne prichádzal, objem úverov čoraz viac klesal. Objem poskytnutých úverov je tak dobrým odrazom dopytu. Ako sme už spomínali, v súvislosti s avizovaným pokračujúcim

Graf 3: Úvery na bývanie

Tabuľka 1: Zmena výšky splátky po zmene fixnej sadzby

	východzia splátka	*východzia sadzba*	*zmena sadzby na 3,5%*	*zmena sadzby na 4%*	*zmena sadzby na 4,5%*	*zmena sadzby na 5%*	*zmena sadzby na 5,5%*
2018-1	*374 €*	*1,61%*	*478 €*	*509 €*	*540 €*	*572 €*	*605 €*
2018-7	*369 €*	*1,52%*	*478 €*	*509 €*	*540 €*	*572 €*	*605 €*
2019-1	*390 €*	*1,47%*	*554 €*	*586 €*	*618 €*	*651 €*	*684 €*
2019-7	*387 €*	*1,42%*	*554 €*	*586 €*	*618 €*	*651 €*	*684 €*
2020-1	*409 €*	*1,07%*	*602 €*	*637 €*	*673 €*	*709 €*	*747 €*
2020-7	*415 €*	*1,17%*	*602 €*	*637 €*	*673 €*	*709 €*	*747 €*
2021-1	*493 €*	*1,03%*	*713 €*	*756 €*	*800 €*	*845 €*	*891 €*
2021-7	*488 €*	*0,96%*	*713 €*	*756 €*	*800 €*	*845 €*	*891 €*

navyšovaním základnej úrokovej sadzby Európskou centrálnou bankou v priebehu tohto roka sa úroková miera pri úveroch na bývanie pravdepodobne určite dostane na úroveň 4 a viac %. Tento fakt bude určite ovplyvňovať objem poskytovaných úverov do budúcna, v prípade jednotlivcov aj ako celku. V nasledujúcej tabuľke si môžeme pozrieť, ako sa zmení splátka v prípade úverov poskytovaných od roku 2018, ktorým môže v tomto období dôjsť z refinancovaniu pôžičiek. Najčastejšie bývajú totiž poskytované úvery s fixáciou od 1 do 5 rokov, takže sme podľa toho upravili prepočty výšky splátky a doby splácania. Dĺžka splatnosti ostáva rátaná z doby 30 rokov a zmena istiny je stále počítaná z úveru na byt s rozmerom 60m^2. V prípade spomínaného stúpnutia sadzby, vidíme že splátka môže stúpnuť o tretinu, v prípade úverov s nižšou fixáciou môže byť rast aj o 50%. Ak bola dokonca niekomu poskytnutá pôžička v roku 2021, len s jednoročnou fixáciou, vidíme že rast nákladov je v podstate násobný. Najčastejšia doba fixácie býva ale 5 rokov, čo znamená, že zmena sadzby príde v prípade týchto úverov povedzme až okolo roku 2026. Môžeme predpokladať, že do tejto doby prinajmenšom klesne inflácia, takže aj keby ostala sadzba bez zmien, teda povedzme okolo 3,5%, bude to pre dlžníkov pravdepodobne ešte udržateľný náklad, pretože rásť budú aj mzdy. Na druhej strane, rovnako príde pre mnohých zmena sadzby práve v tomto roku. Tento smer však nebude pre dlžníkov prajný, pretože z fixácie okolo 1,5% sa razom stane fixácia na úrovni 3 a viac %. V prípade, že by tento stav vysokých splátok mal pretrvávať len obmedzenú dobu, je možné že by dlžníci boli ochotní hľadať spôsoby, ako rast nákladov utiahnuť. Podľa prognóz sa ale zdá, že ani po utlmení inflácie sa sadzby na svoje niekdajšie 1% úrovne nevrátia. Opäť je teda dôležitá prevládajúca nálada. Ak by u dlžníkov prevládalo pesimistické očakávanie, že sa ich situácia dlhšiu dobu nezlepší, je možné že sa uchýlia k riešeniu, ktoré podporí prepad cien nehnuteľností. Môže sa stať, že niektorí dlžníci sa ocitnú v situácii, že bude pre nich výhodnejšie nehnuteľnosť predať. V takom prípade budú samozrejme hľadať takú cenu, ktorá bude síce na jednej strane vyššia, ako bola v čase nákupu pred pár rokmi no na druhej akceptovateľná pre záujemcu, ktorí sú ako sme ukázali, teraz v zložitejšej situácii.

Nie je vylúčené, že sa dlžníci ocitnú v situácii, kedy bude pre nich výhodnejšie nehnuteľnosť predať. Hľadať budú pri tom ale cenu zjavne nižšiu ako trhovú

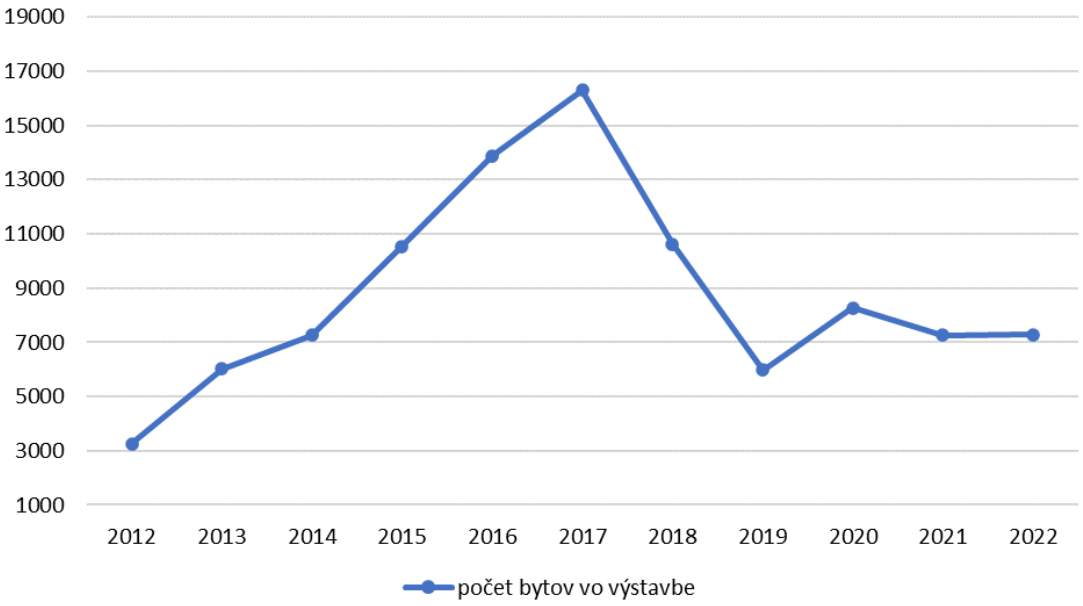
Základom toho, aby bolo vôbec možné o nejakom dopyte po nehnuteľnostiach hovoriť, je samozrejme nutnosť aby boli spotrebitelia krytý stabilným príjmom. V tomto bode môžeme vidieť rozdielnosť dnešnej situácie od tej minulej. Kríza sa u nás začala prejavovať od roku 2011, dochádzalo jednak ku korekcii cien nehnuteľností no predovšetkým vidíme nárast nezamestnanosti v krajine. V roku 2011 dosiahla úroveň 13,6% a v roku 2012 ešte stúpla na 14,4%. **Výška nezamestnanosti je pritom takis-**

V spojitosti s rastom sadzieb ani výraznejšie prepady cien nehnuteľností nemusia byť zárukou, že bude bývanie dostupnejšie

to jedným z kľúčových faktorov ovplyvňujúcich realitný trh, pretože predurčuje finančné možnosti domácností. Finančné možnosti a teda kúpyschopnosť obyvateľstva takisto ovplyvňuje miera rastu a celková výška mzdy. Výška disponibilného príjmu v roku 2011 medziročne poklesla a podstatný, kontinuálny rast sledujeme v podstate až od roku 2016. Aj tu teda môžeme vidieť rozdiel v krízach, minimálne v tom, že táto posledná trh práce tak veľmi nezasiahla a príjmy domácností teda neboli vo veľkom obmedzené. V roku 2022 dosiahla celoslovenská úroveň nezamestnanosti 6,3%, no výšku disponibilného príjmu môžeme zatiaľ len odhadovať. Ak by však mala existovať možnosť, ako by dlžníci vedeli utiahnuť vysoké splátky hypoték, odvíja sa predovšetkým práve od výšky disponibilného príjmu. Keď sa totiž pristavíme ešte pri jednej modelovej situácii, v ktorej by sme sa zamerali na dostupnosť v prípade, že by sa niekto aktuálne rozhodoval, či na trh vstúpiť alebo čakať na pokles cien. V spojitosti s očakávaným rastom sadzieb sa zdá, že ani výraznejšie prepady cien nemusia byť zárukou, že bude bývanie pre záujemcov dostupnejšie a už 4% sadzba hypotéky posúva kúpu nehnuteľnosti na nedosiahnuteľnú métu. Ak by sme prepady aj výšku splátky odvodzovali od posledných údajov z konca roka 2022, splátka pri 4% sadzbe a 5% prepade cien by dosahovala 914€. Ak by sadzba stúpla na 5,5%, splátka by sa aj pri 10% prepade pohybovala nad 1000€, čo je pre priemernú domácnosť nepredstaviteľné.

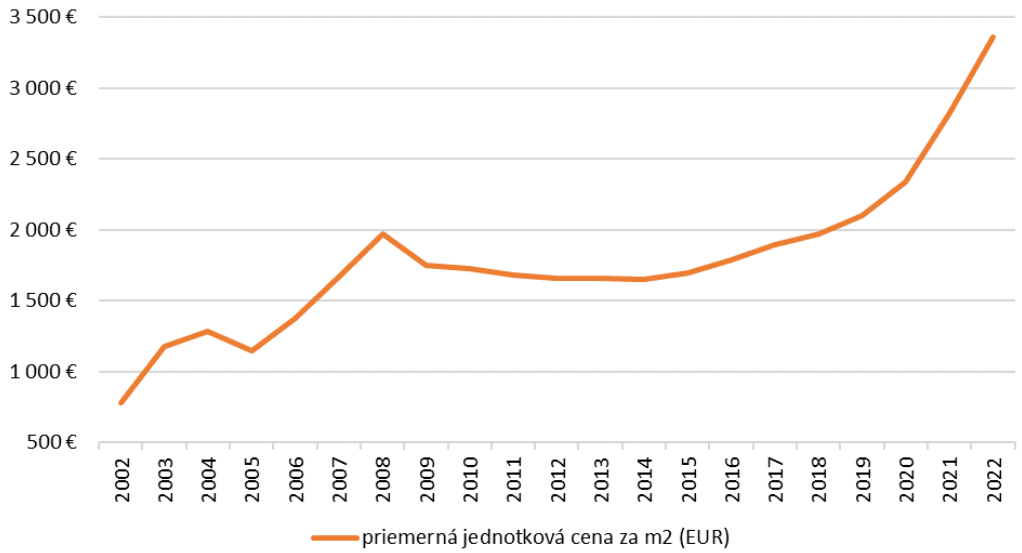
Od roku 2019 sa čoraz viac začali objavovať nákupy so špekulatívnym alebo investičným zámerom, pre obavy z ďalšieho rastu

V ďalšom bode, po predstavení vývoja pozadia realitného trhu, by sme sa pozreli na vývoj samotnej ceny nehnuteľností. **Priemerná cena narástla z roku 2005 z úrovne 1148 €/m2 na 1972 €/m2 v roku 2008, čo je v prepočte zhruba 70%.** Kríza sa u nás začala prejavovať od roku 2011, vidíme korekciu cien nehnuteľností, ktorú vyvolalo práve to, že bol na trhu bytov prebytok a nebol o nich záujem. Hlavne pre vysoké úrokové sadzby, v kombinácii s výpadkami príjmov domácností, robili výšku hypotéky nekompatibilnou s finančnými možnosťami obyvateľstva. Priemerná cena poklesla v roku 2011 na 1677 €/m2, teda o 15%. Po odznení krízy sa ekonomika krajiny začala postupne obnovovať. Na realitnom trhu sa to samozrejme prejavilo tiež. V prvých rokoch po kríze bola na trhu situácia, ktorá podporovala postupné narastanie ponuky. Prílev novostavieb v prípade bratislavského trhu ale následne vyvolával aj rast záujmu o nákup bytu zo špekulácie alebo ako investície. Dopyt teda rástol tiež a v čoraz väčšej miere sa predávali byty z papieru. Ponuka prestala postupne stíhať a situácia sa na trhu začala meniť. Rýchlejší rast cien nehnuteľností evidujeme na trhu zhruba od roku 2016. Ponuka sa začala stenčovať, aj kvôli tomu, že proces výstavby je pomerne zdĺ-

Graf 4: Počet bytov vo výstavbe v Bratislave

Graf 5: Priemerná cena v bratislavskom kraji

havý. Možné je ale aj to, že ponuka nedostávala dostatočné stimuly na to, aby rástla vo väčšej miere. Medzi ľuďmi totiž v rokoch predtým prevládala skeptická nálada a nedôvera v realitný trh. V roku 2016 sa napríklad špekulovalo o tom, že musia ceny v Bratislave klesnúť, pretože sa jedná sa o ich nadhodnotenie. Aj z toho dôvodu pravdepodobne na číslach vidíme po roku 2017 výrazný pokles bytov vo výstavbe. Od roku 2019 sa ale čoraz viac začali objavovať nákupy so špekulatívnym alebo investičným zámerom, predovšetkým pre obavy z ďalšieho rastu. V tomto čase sa už naplno prejavoval aj nedostatok bytových zásob. Okrem toho sa s príchodom pandémie do cien začal pretavovať aj rast cien stavebných materiálov a prác. Všetky tieto faktory spolu prispeli k rastu cien ktorý sa nedá v tomto tempe udržať. Ako sa bude teda krivka uberať v tomto roku? Samozrejme, predikovať takéto niečo je neuveriteľne zložité, situáciu ovplyvňuje vždy množstvo faktorov. V krátkosti si ešte zhrnieme, čo o trhu vieme povedať v tejto chvíli a definovať, v čom sa situácie na realitnom trhu odlišujú. Podobnosťou je, že rast dopytu a cien podporovali nízke úrokové sadzby, ktoré následne začali rásť. Podobnosťou taktiež je, že výška splátky dosahovala vtedy aj dnes pomerne značnú časť príjmu. Práve tento faktor môže ovplyvniť rozhodnutia obyvateľov do budúcna. Rozdielom období je sčasti aj veľkosť ponuky. Kým neočakávaný príchod krízy skrížil plány rozbehnutej výstavbe, pandémia už slabšiu výstavbu ešte pribrzdila, predĺžením povoľovacích procesov aj samotnej doby výstavby. Podstatný rozdiel, na ktorý by bol dôležité upozorniť určite je aj to, že prepady cien sledujeme zatiaľ len na sekundárnom trhu a nie na trhu novostavieb. Aktuálny stav, kedy vidíme stagnáciu cien novostavieb a v prípade sekundárnej ponuky ich poklesy je výsledkom, ako sme v správe ukázali, zmenšenia dopytu, primárne pre rast sadzieb. Čo sa týka sekundárneho trhu, priestor pre pokles cien môže naznačovať objem poskytovaných hypoték. V prípade krátkych fixácii môže vo veľkom množstve prípadov dôjsť k tomu, že bude výška splátky neúnosná a dlžníci sa rozhodnú svoje nehnuteľnosti predať. Očakávať pritom ale môžeme, že predaje budú pod aktuálnou trhovou cenou, aby boli pre záujemcov atraktívne. K cenovej korekcii za istých okolností môže dôjsť aj na trhu pri novostavbách. Niektoré spoločnosti sa totiž pri odlive dopytu môžu ocitnúť v problémoch so solventnosťou a budú sa musieť rozhodnúť ako to riešiť. V takom prípade si môžu vybrať možnosť, kde sa aspoň sčasti dostanú k pokrytiu svojich nákladov. Samozrejme, takáto situácia pravdepodobne ale nebude nastávať vo veľkom, pretože firmy mali možnosť aspoň čiastočne očakávať nepriaznivú situáciu a pripraviť sa na ňu. Reálnejšie tak je, že spoločnosti budú svojimi cenami stagnovať a klesať budú len pôsobením inflácie, alebo budú svoje projekty úplne odkladať a prídu s nimi na trh až v čase, ktorý bude pre trh opäť prijateľnejší. (jh)

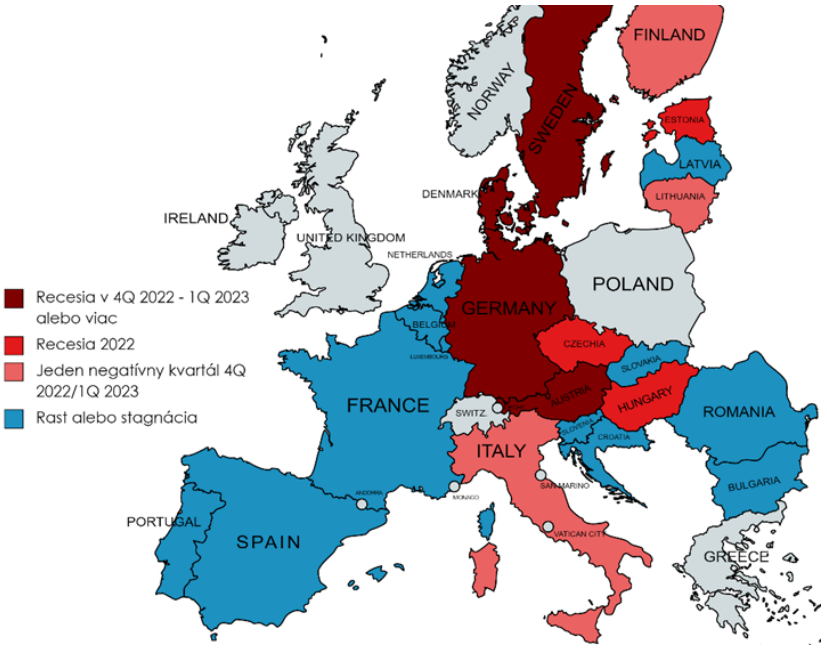
Prepady cien sleduje zatiaľ len na sekundárnom trhu, nie na trhu novostavieb

K poklesu môže dôjsť na trhu novostavieb, ak budú mať spoločnosti problémy so solventnosťou. Skôr budú ale ceny stagnovať alebo sa budú projekty úplne odkladať

Eurozóna sa pravdepodobne vyhne recesii

Predstavitelia európskej komisie zvýšili prognózu rastu ekonomiky eurozóny v roku 2023 z 0,3 % na 0,9 %.

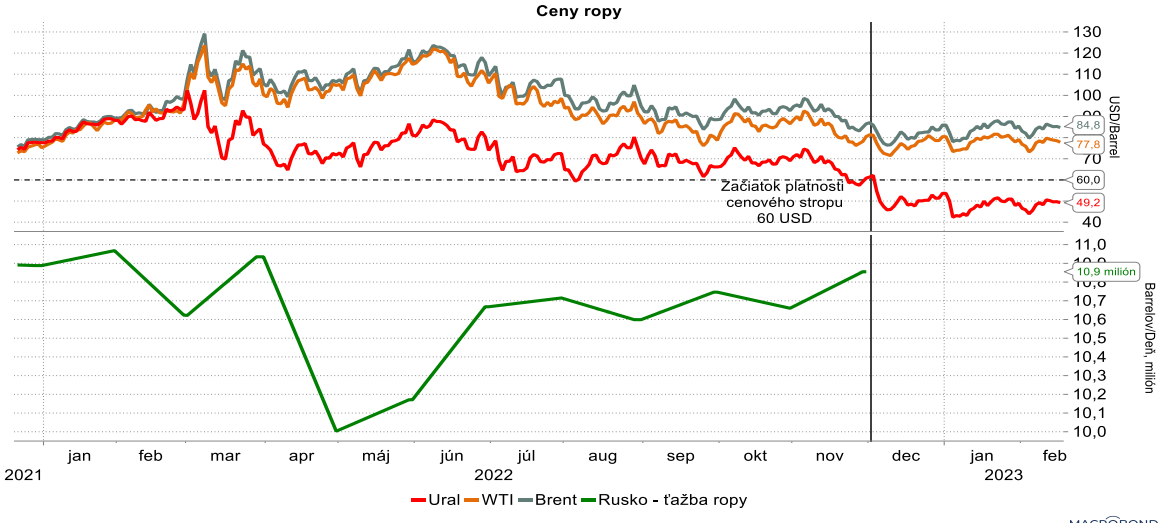
Ekonomike eurozóny sa v tomto roku bude dariť lepšie, ako sa očakávalo, keďže mierna zima a vysoké zásoby plynu pomáhajú zmierniť energetickú krízu a trh práce je zrejme dostatočne silný. Predstavitelia európskej komisie zvýšili prognózu rastu ekonomiky eurozóny v roku 2023 z 0,3 % na 0,9 %. Taktiež znížili svoju projekciu rastu spotrebiteľských cien v tomto roku zo 6,1 % na 5,6 %, čo je stále vysoká úroveň. V tomto roku by mali dosiahnuť rast všetky štáty EÚ s výnimkou Švédska, kde sa očakáva pokles o 0,8 %. Švédske hospodárstvo sa chystá vstúpiť do recesie, keďže vyššie náklady na pôžičky a pokles kúpnej sily znižujú spotrebu, zatiaľ čo trh s nehnuteľnosťami v krajine je v jednej z najhorších situácií na svete. Nemecko, najväčšia ekonomika regiónu, a Rakúsko sú jediné dve krajiny eurozóny, ktoré zaznamenali pokles v dvoch po sebe nasledujúcich štvrťrokoch v priebehu šiestich mesiacov. Produkcia Estónska sa v posledných troch štvrťrokoch 2022 znížila, ale v súčasnom období zaznamenáva rast. Podľa prognóz by talianska ekonomika mala v prvých troch mesiacoch roku 2023 stagnovať po miernom poklese v 4 kvartáli. Mimo eurozóny Česká republika a Maďarsko by mali byť v 1.Q 2023 v poklese, zatiaľ čo Dánsko a Švédsko sú v súčasnosti v recesii. Domácnosti a podniky stále čelia vysokým účtom za elektrinu a jadrová inflácia bez energií a nespracovaných potravín stále narúša kúpnu silu. To znamená, že Európska centrálna banka je pripravená pokračovať vo zvyšovaní úrokových sadzieb. Hlavné riziko týchto projekcií zostáva na priebehu vojny. (mv)

Rusko chce znížiť ťažbu ropy

Rusko plánuje od marca znížiť ťažbu o 500-tisíc barelov denne (5% januárovej produkcie)

Ceny ropy sa koncom minulého týždňa napriek zhoršujúcemu sentimentu na trhoch skokovito odrazili. Stálo za tým nečakané oznámenie Kremľa, že od marca zníži svoju ťažbu o 500-tisíc barelov denne (bez konzultácie s partnermi z OPEC+), čo predstavuje rádovo päť percent jeho januárovej produkcie. Rusko to prezentuje ako rekciu na západné energetické sankcie s cieľom „zlepšiť trhové relácie“. Týždenný nárast cien ropy bol o viac ako 8 %. Od zavedenia

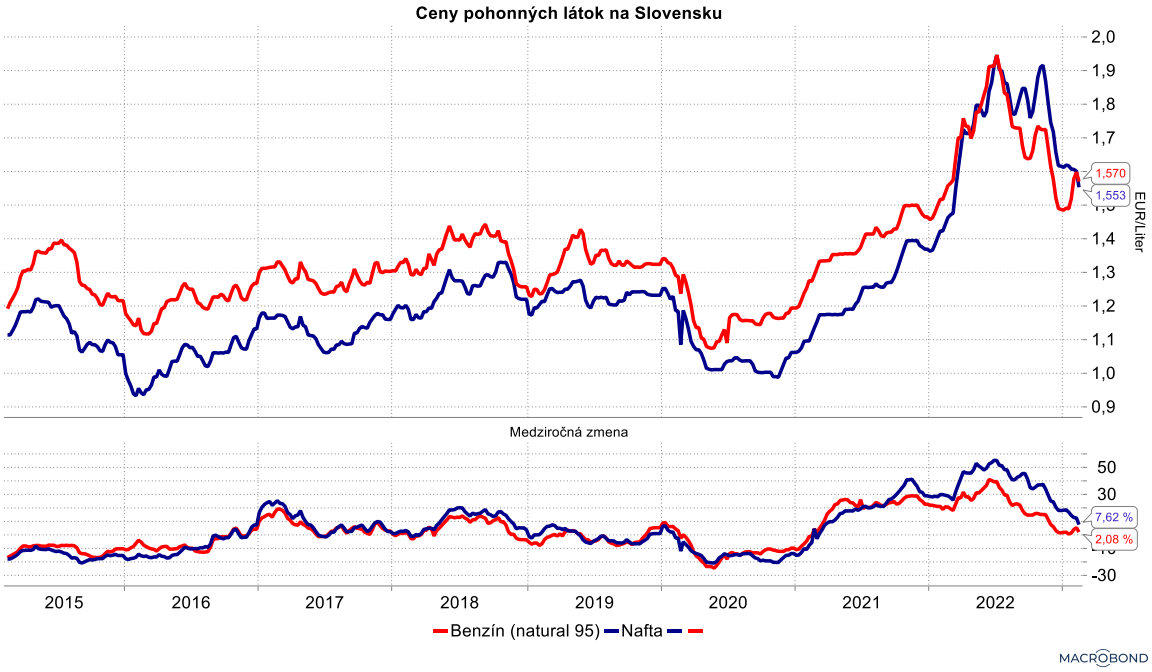

cenového stropu a zákazu dovozu do EÚ sa dala očakávať určitá strata produkcie. Ceny ruskej ropy Ural klesli na polovicu svetových cien a pod úroveň ťažobných nákladov, ktoré sa v Rusku pohybujú medzi 20-50 USD za barel. Moskva sa teraz možno len pokúša vykresliť povinné zníženie ako dobrovoľnú politickú voľbu. Napriek škrtom ruskí partneri v koalícii OPEC+ naznačili, že nezvýšia produkciu, aby nahradili zníženia. Očakáva sa, že tieto kroky s dlhodobého hľadiska neovplyvnia globálne ceny ropy. Doterajšie zníženie bolo oznámené len na marec a ruská produkcia by sa potom mohla vrátiť späť. Ruská ťažba ropy počas minulého roka bola prekvapivo odolná. Od dosiahnutia minima po invázii 10,05 milióna barelov denne v apríli sa ruská produkcia ropy na konci roka 2022 vrátila na približne 10,9 milióna. V januári zostala blízko tejto úrovne, a to aj napriek zákazu Európskej únie týkajúcemu sa väčšiny dovozu po mori. Čo však klesá sú ruské príjmy z ropy. (mv)

Nafta opäť lacnejšia ako benzín

Prvý krát od jari 2022 sa ceny nafty dostali pod úroveň ceny benzínu. Deje sa tak bez ohľadu na zavedenie embarga na rafinované ropné produkty z Ruska. Cena nafty pokračuje v poklese, ale benzín opäť zdražel takmer na hranicu 1,6 Eur/l. Nie je vo zvyku takéto zdraženie v zime, kedy sa menej jazdí a tým pádom je znížený dopyt po PHM. Vo februári minulého roka sa ceny PHM výrazne predražili, kvôli obavám z ich nedostatku. Rástla hlavne cena nafty, na ktorej je Európa závislá viac než iné kontinenty a energetická kríza zvýšila obavy z výpadku dodávok energií, čo spôsobilo zvýšený dopyt po naftových generátoroch. K tomu sa pridali sankcie voči Rusku, ktorý je najväčším zahraničným dodávateľom nafty do EÚ. To všetko spôsobilo to, že pred letom 2022 sa za naftu platilo viac, ako za benzín bez ohľadu na to, že na naftu je najnižšia spotrebná daň. Najväčší rozdiel medzi cenami nafty a benzínu nastal na jeseň 2022, kedy sa za naftu priplácalo viac ako 20 centov. Vysoké ceny však prispeli k zníženiu dopytu a orientácii rafinérii viac na výrobu nafty. Využitie výrobných kapacít rafinérii sa koncom roka 2022 dostalo na úroveň z pred pandémie. Výrobky z ruskej ropy sa však od 5. februára nesmú vyvážať mimo únie. Bratislavský Slovnaft dostal výnimku, podľa ktorej môže výrobky exportovať len do Česka a na Ukrajinu. Táto výnimka bude platiť do 5. decembra 2023 a potom nebude možné benzín a naftu vyvážať vôbec. Slovnaft je od exportu závislý, pretože spotreba domáceho trhu je pod minimálnou technologickou kapacitou rafinérie. Na to, aby v bratislavskej rafinérii mohli vyrábať produkty úplne bez ruskej ropy, by potrebovali dva až tri roky na vybudovanie nových kapacít či transformáciu tých súčasných. To ako sa situácia zvládne a aký to bude mať vplyv na ceny PHM zostáva otázne. (mv)

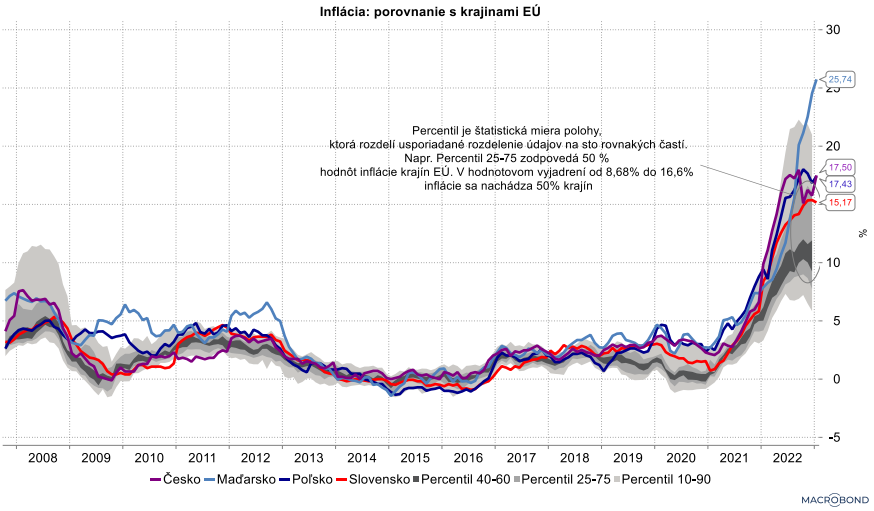
Ceny nafty pokračujú v poklese a ceny benzínu vzrástli nad úroveň nafty.

Inflácia vo V4 a USA

Inflácia v januári vo V4 vzrástla vo všetkých krajinách okrem Slovenska.

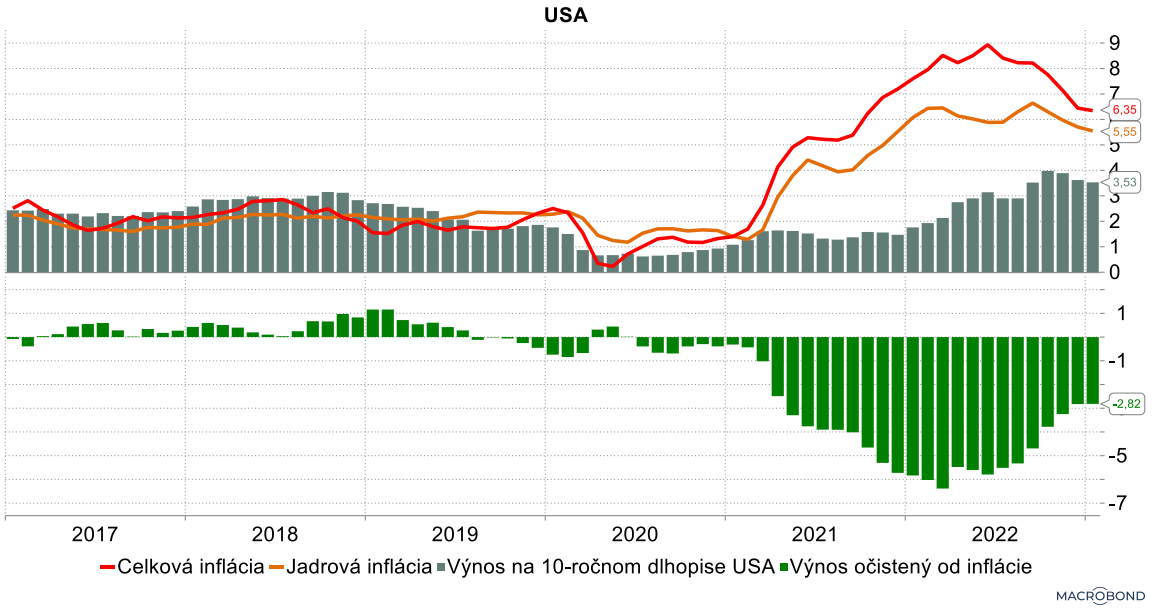
Na infláciu v januári vo vyšehradskej štvorke malo podľa očakávaní vplyv precenenie energií. Inflácia rástla vo všetkých krajinách V4 okrem Slovenska, kde došlo k miernemu poklesu na 15,17 % z decembrových 15,38 %. V Maďarsku sa prejavuje efekt zrušených stropov na ceny pohonných látok v decembri. To viedlo k nárastu inflácie na 25,74 %, čo prevýšilo očakávania a Maďarsko sa tak drží na čele zdražovania v EÚ. Najväčším prispievateľom inflácie zostávajú potraviny a energie. Tvorcov menových politík pravdepodobne tento nárast nepodnieti k ďalšiemu zdvíhaniu úrokových sadzieb. Poliaci nechávajú svoju úrokovú sadzbu nezmenenú už piaty mesiac po sebe na úrovni 6,75 %, podobne v Česku na úrovni 7 % už osem mesiacov a aj v Maďarsku na úrovni 13 % päť mesiacov. Dôvodom nepokračujúceho zvyšovania je očakávaný pokles inflácie, otázkou teda zostáva, ako dlho sa budú musieť držať sadzby zdvihnuté a kedy príde k prvému zníženiu. Januárová inflácia je považovaná za inflačný vrchol, treba však pripomenúť, že znižovanie inflácie neznamená pokles cien, ale len spomalenie ich rastu. Vysoká inflácia už obmedzuje kúpyschopnosť obyvateľstva, čo znižuje dopyt, takže na rast cien už nebudú také veľké tlaky. (mv)

Inflácia v USA

Cenová inflácia v USA medziročne za mesiac január rástla pomalšie v porovnaní s decembrom. Celkový index spotrebiteľských cien (CPI) dosiahol úrovne 6,4% a pre FED hlavný sledovaný ukazovateľ jadrovej inflácie klesol na úroveň 5,6%. Z koša spotrebných statkov naďalej najviac prispievajú odbory potraviny, energie a bývanie. Čo sa týka potravín, medzimesačne sme sledovali spomaľovanie rastu cien, keď sa index z decembrovej hodnoty 10,4% znížil na 10,1%. Naopak odbor energií zaznamenal rast z 7,3% na 8,7%, a rovnako sa vyvíjal aj index bývania, ktorý rástol z 7,5% na 8,2%. Najvyššie medziročné rasty naďalej dosahovali ceny energetických a dopravných služieb. V období budúcich mesiacov ale môžeme očakávať spomalenie najmä cien dopravných služieb, keďže aktuálne v USA sledujeme pokles cien pohonných

Napriek vyšším výnosom na štátnych dlhopisoch, ich reálny výnos je záporný, kvôli vysokej inflácii.

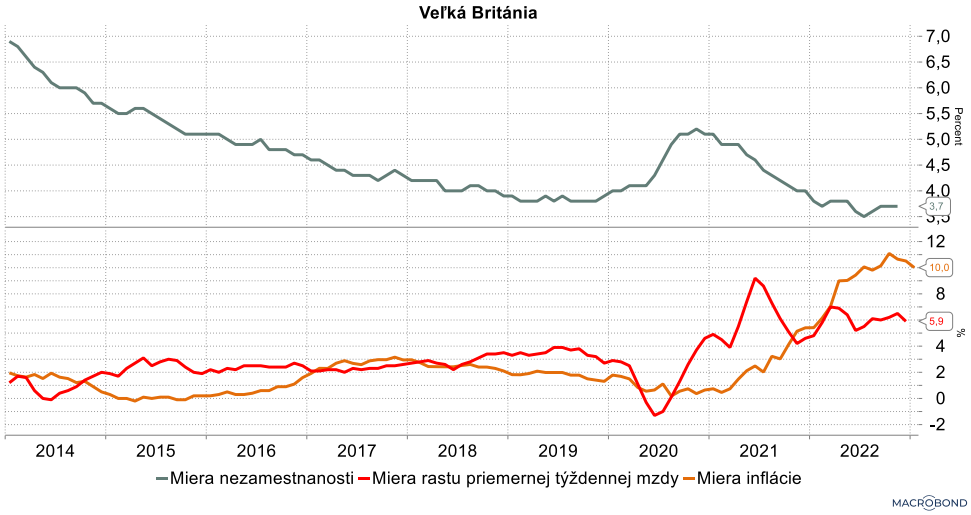

látok. Spomaľovanie cenovej inflácie je síce pozitívny jav, ale tempo spomaľovania sa od septembra 2022 znížilo. To naznačuje, že inflácia ešte úplne pod kontrolou nie je a cenová hladina by sa v nasledujúcich mesiacoch mohla zvýšiť z dôvodu presýteného pracovného trhu a rastúceho dopytu domácností. Inflácia je ďaleko od 2-oj percentného cieľa FEDu, čo znižuje výnosnosť investorov na kapitálových trhoch USA. Očistenie výnosu na 10-ročnom štátnom dlhopise USA o infláciu aktuálne prináša investorom USA záporný výnos 2,8%. Pre návrat k inflačnému cieľu bude FED naďalej musieť pokračovať v zdvíhaní hlavnej sadzby v priebehu tohto roka. (zl)

Trh práce UK

Miera nezamestnanosti vo Veľkej Británii ostáva nezmenená na úrovni 3,7%. Vo Veľkej Británii taktiež sledujeme prehrievanie pracovného trhu. Nízky počet nezamestnaných, ktorý v Británii aktuálne klesá, dosiahol úrovne 1,526 miliónov osôb, pri aktuálne vysokej miere inflácie tlačí na rast miezd zamestnancov. Inflácia na úrovni 10,1% medziročne aktuálne spomaľuje, ale zároveň spôsobuje vysoké rasty priemernej mzdy, keď nárast priemernej týždennej mzdy v Británii aktuálne rastie tempom 5,9% medziročne. Priemer rastu miezd v období rokov 2010 až 2019 bol približne 2% medziročne. Z týchto dát nám vyplýva, že britská ekonomika môže mať v nasledujúcich mesiacoch problém s rastom dopytovej inflácie. Počet zamestnaných v januári rástol o 74 tisíc, pričom očakávania trhu počítali s nižším rastom o 40 tisíc osôb. Veľká Británia naďalej dosahuje vyšší počet voľných pracovných miest, ktorý je na úrovni 1,134 milióna, ale od septembra 2022 kontinuálne klesá. Pokles voľných pracovných môže naznačovať spomalenie ekonomickej aktivity, keďže zamestnávatelia spomaľujú s najímaním pracovníkov, prípadne pracovnú silu aj prepúšťajú. Robustnosť pracovného trhu na jednej strane pomáha udržiavať ekonomiku mimo recesie tým, že spotreba domácností neklesá. Na druhej strane prehrievanie tohto trhu môže spôsobiť problém s rastom cenovej hladiny, ktorá bude naopak ekonomiku spomaľovať. (zl)

Inflácia môže v budúcich mesiacoch rásť kvôli rastúcim mzdám a zvýšenému dopytu.

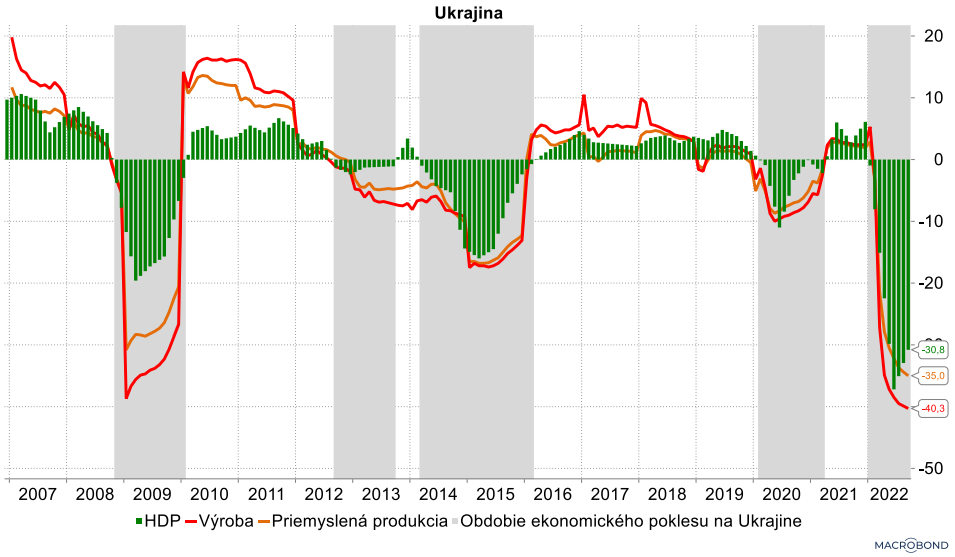

Ako bude vyzerať rekonštrukcia Ukrajiny ?

Marshallov plán alebo oficiálne Plán európskej obnovy, bol prijatý americkým Kongresom v roku 1948. Plán predstavoval štruktúrované zabezpečenie americkej pomoci pre vojnou spustošenú Európu. V rámci tohto plánu poskytli USA západnej Európe **(východný blok pomoc odmietol)** približne 13 miliárd USD, čo v tom čase predstavovalo takmer 3% HDP USA. Povojnový Marshallov plán poskytol Európe financie na rekonštrukciu infraštruktúry, prestavbu zničených budov, ale výrazne pomohli aj k technologickému pokroku, ktorý dovtedy zažívali iba v USA.

Podobný plán sa aktuálne črtá pre pomoc na rekonštrukciu vojnou zničenej Ukrajiny. Prvým a najdôležitejším krokom je správne ocenenie nákladov na obnovu krajiny. Problémom však naďalej ostáva fakt, že ničenie na Ukrajine sa naďalej stupňuje, a teda nie je možné s istotou vyčísliť náklady na rekonštrukciu. **Na Ukrajine bolo do konca roka 2022 poškode-**

Plánovaný balík podpory pre Ukrajinu predstavuje približne 2,3% HDP USA.

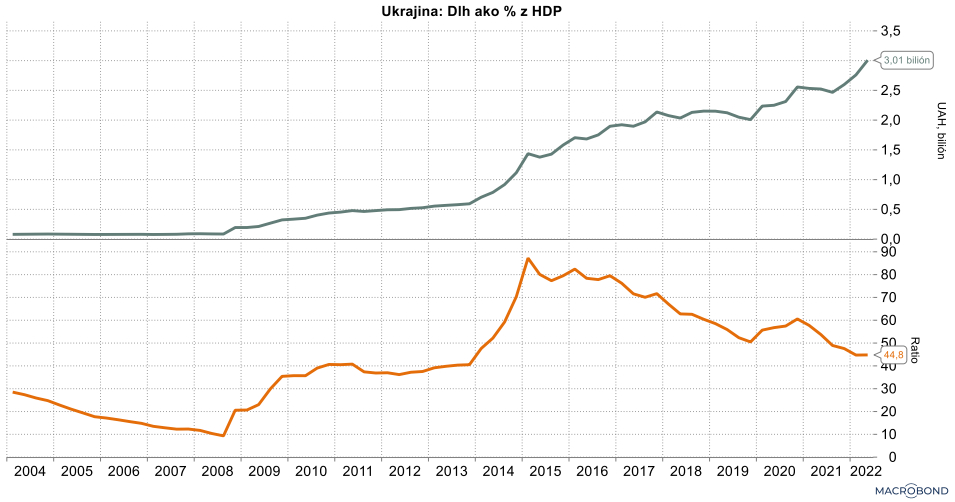

ných alebo zničených približne 150 tisíc obytných budov spolu s viac ako 3 000 školami. Odhadované náklady na túto časť infraštruktúry doposiaľ predstavujú približne 140 miliárd USD. Okrem toho bola poškodená chránená krajinná oblasť v rozlohe miliónov hektárov a veľká časť ukrajinskej poľnohospodárskej, černozemnej pôdy bola vyťažená a posiata nevybuchnutou muníciou. Odhad celkových nákladov na úplnú obnovy Ukrajiny by podľa svetovej banky mal dosiahnuť najmenej 540 miliárd USD, čo v prepočte na dnešné peniaze predstavuje 3,5 násobok pôvodného Marshallovho plánu.

Pôvodný Marshallov plán tvoril viac ako 90% objemu poskytnutej pomoci v grantoch a iba 10% predstavovali pôžičky s úrokom 3%. Plán na pomoc Ukrajine v podobe takýchto grantov sa predstaviteľom pomoci z USA a Európskej Únie veľmi nepáči, nakoľko Ukrajina je v rámci rebríčka indexu korupcie až na 112. priečke v rámci sveta. Zvýšená úroveň korupcie ukrajinskej vlády preto zvyšuje možnú neefektívnosť využitia finančnej pomoci. **Plán by mohol fungovať pomocou emitovania nových ukrajinských štátnych dlhopisov, ktoré by následne garantovali a splácali západné mocnosti.** Takýto spôsob pomoci by však zvýšil tlak na verejné financie, pričom už teraz Ukrajina čelí výzve rekonštrukcie štátneho dlhu. Takýto spôsob záruk na dodatočné ukrajinské pôžičky by teda pomohli vládam západných krajín znížiť náklady za poskytnutú pomoc na obnovu. Jedným zo spôsobov získavania financií na obnovu, by taktiež mohlo byť vymáhanie reparácii od Ruskej federácie.

Pôvodný Marshallov plán bol z 90% tvorený grantmi a z 10 % pôžičkami s úrokom 3%.

Pôvodný Marshallov plán pomohol Európe k výraznému technologickému pokroku. Európa v tej dobe dosahovala pomalšie rasty a nižšie úrovne celkovej produkcie z dôvodu nižšej produktivity výrobných faktorov. Osvojením vysokorýchlostných výrobných metód a finančnej pomoci z Marshallovho plánu následne západná Európa ekonomicky dobehla USA. Podobnú príležitosť má aktuálne Ukrajina. Aktuálne Ukrajina kvôli vojne na jej území dosahuje vysoké prepady HDP, keď celkový produkt v stálych cenách za rok 2022 klesol o 30,4%. Zároveň kvôli vojne výrazne klesá priemyselná produkcia (35%) a výroba (40%). **Po ukončení vojny má Ukrajina príležitosť preskočiť generáciu technológií a západné mocnosti by plánom obnovy mohli Ukrajine výrazne pomôcť pri modernizácii celej ekonomiky a infraštruktúry štátu.** Z Ukrajiny by sa tým pádom po nastolení mieru a správnom využití finančnej pomoci, mala stať prosperujúca Európska ekonomika. (zl)

Daňové zaťaženie v Nórsku

V rámci viacerých rebríčkov, ktoré merajú všeobecný blahobyt obyvateľstva štátu, dosahuje Nórsko popredné priečky (v indexe ľudského rozvoja je na 1.priečke). Nórsko môžeme považovať za takzvaný štát blahobytu alebo sociálny štát, keďže v rámci ekonomiky uprednostňujú pozícii „silného“ štátu, ktorý aktívne zasahuje do hospodárstva a sociálneho života s cieľom zabezpečenia všeobecného blahobytu spoločnosti.

Kvôli rastúcim daniam sledujeme efekt odchodu majetných Nórov z krajiny.

Z tohto dôvodu má Nórsko vysoké daňové zaťaženie, keďže na dobre nastavený sociálny systém, bezplatné vzdelávanie či zdravotnú starostlivosť je potrebné vynaložiť značnú časť štátneho rozpočtu, ktorého príjmy tvoria najmä dane občanov štátu. Základná daňová sadzba z príjmov fyzických osôb v Nórsku je na úrovni 22% a vyznačuje sa progresivitou zdaňovania od úrovne 198 350 NOK ročne.

Pri hodnote majetku 1,7 milióna NOK musia nórski milionári taktiež odvádzať aj daň z bohatstva v objeme 0,85% z celkovej hodnoty majetku. Následne je táto daň rozdelená do štátneho rozpočtu (0,15%) a do rozpočtu obce (0,7%) z ktorej daňovník pochádza. Daňová sadzba z príjmov právnických osôb je taktiež 22%, pričom finančný sektor je zdaňovaný sadzbou 25%. Špecifickou daňou v Nórsku je daň z činností súvisiacich s ťažbou ropy. Po prechode na „sekvenčný“ daňový systém v roku 2022 sa táto daň vypočíta v dvoch krokoch: najprv sa vypočíta daň v bežnou 22% sadzbou zo základe dane. Výsledná suma dane sa potom odpočíta od osobitného základu dane, na ktorý sa uplatní "technická osobitná sadzba dane" vo výške 71,8%. Celková efektívna sadzba dane z ropných činností je teda 78 %.

Vysoké sadzby z príjmu právnických a fyzických osôb, ako aj daň z bohatstva zapríčiňuje odchod nórskych milionárov. Za rok 2022 odišlo viacero milionárov do Švajčiarska. Majetok týchto milionárov dokopy predstavoval 29 miliárd NOK a dokopy zaplatili približne 550 miliónov NOK na daniach, pričom keby ďalej platili daň z majetku, by na daniach zaplatili dodatočných 246,5 miliónov NOK. Nórska vláda plánuje ďalej daňové sadzby zvyšovať, čo bude koniec-koncov viesť k ubúdaniu príjmov do štátneho rozpočtu. Vláda ale plánuje pre odchádzajúcich majetnejších Nórov zaviesť „odchodovú“ daň, ktorá by sa pri prevode cenných papierov mala vzťahovať aj na rodinných príslušníkov. Pri ďalšom zvyšovaní sadzby dane budeme sledovať zvýšený odchod nie len jednotlivcov, ale aj podnikov zo štátu, čo by malo znižovať príjmy do štátneho rozpočtu. Podľa nórskej vlády ale väčšina majetných Nórov zo štátu odchádzať nebude, nakoľko aj napriek vysokým daniam uprednostnia domáce a rodinné prostredie. (zl)

Daňové sadzby v Nórsku

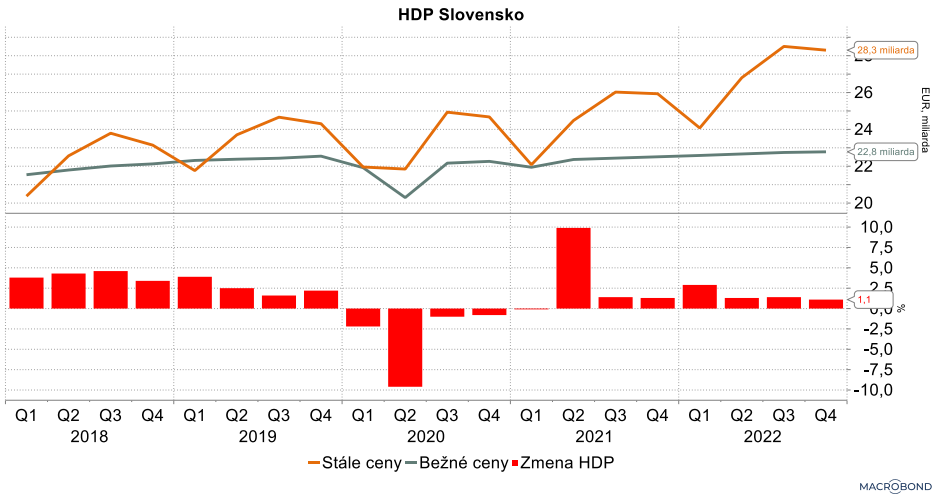
	Sadzba	*Hranica príjmu*
1.úroveň	***1,7%***	***198350 – 279 149 NOK***
2.úroveň	***4,0%***	***279 150 – 642 949 NOK***
3.úroveň	***13,5%***	***642 950 – 926 799 NOK***
4.úroveň	***16,5%***	***926 800 – 1 499 999 NOK***
5.úroveň	***17,5%***	***nad 1 500 000 NOK***

HDP a zamestnanosť na Slovensku rastie

Ekonomika Slovenska podľa predbežných údajov vzrástla medziročne o 1,1% vo štvrtom kvartáli a prekonala tak prognózu o 0,9%, no spomalila sa z 1,4% nárastu v treťom štvrťroku. Na výsledok vplývali najmä rastúce ceny, ale aj decembrové vianočné nákupy (od potravín po darčeky), ktorých cena medziročne vzrástla. Sezónne upravený HDP v stálych cenách je len o 0,1 p. b. vyšší. Vysoká inflácia spôsobila výraznejší rozdiel medzi hodnotou HDP v bežných a stálych cenách. V bežných cenách dosiahlo hospodárstvo Slovenska objem 28,3 mld. eur za 4. kvartál, čo je o 2,4 mld. eur viac ako objem dosiahnutý minulý rok. Po prepočte do stálych cien HDP dosiahlo 22,8 mld. eur. Aktuálne rast HDP podporili najmä výdavky domácností na úkor úspor, ako aj medziročné zvýšenie investícií, čo sa prejavilo rastom hrubého fixného ka-

*Podľa ŠÚSR celkový rast HDP v roku **2022** dosiahol **1,7%.***

pitálu. Podaril sa udržať export autopriemyslu, ale ochladil sa zahraničný dopyt. Podľa Európskej komisie je rast slovenskej ekonomiky pre rok 2023 odhadovaný na 1,5% a v roku 2024 očakáva 2% nárast a vzhľadom na optimistický vývoj zdvíhajú svoje predikcie aj banky pôsobiace na Slovensku.

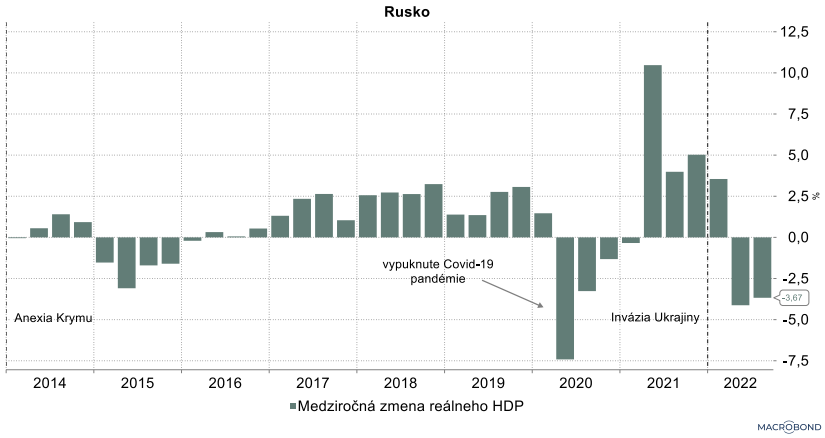

Takisto zamestnanosť vzrástla oproti predošlému štvrťroku o 0,2% a pracujúcich osôb bolo tak o 6 tisíc viac. Je to síce najslabšia zaznamenaná zmena v priebehu roka, ale v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka ide o 1,1% nárast. Trh práce za celý rok 2022 zaznamenal rast o 1,8%. V priemere sa zvýšila v 8 z 10 sledovaných období, pričom počet zamestnancov rástol predovšetkým v oblasti služieb a stavebníctve. Priemysel ako najväčší sektor zaznamenal pokles zamestnanosti o 0,9%, ktoré bolo spôsobené hromadným prepúšťaním vo viacerých firmách. (mvj)

10. sankčný balíček voči Rusku

Európska komisia zverejnila v poradí už 10 balíček sankcii proti Rusku, ktorý sa zameriava na ďalšie obmedzenie zahraničného obchodu. Návrh spočíva v ďalšom zákaze vývozu v hodnote viac ako 11 miliárd eur, hlavne aby sa pripravilo ruské hospodárstvo o kritickú technológiu a priemyselný tovar. Pre plnú účinnosť sa bude Komisia snažiť obmedziť vývoz tovarov cez tretie strany ako elektronika, špecializované vozidlá, súčiastky a diely pre nákladné autá a motory spolu s tovarmi pre stavebný sektor. Ďalej sa obmedzí vývoz tovaru s dvojakým použitím a pokročilých technológií. Pribudne kontrola 47 nových elektronických komponentov, ktoré možno použiť v ruských zbraňových systémoch, vrátane dronov, rakiet, vrtuľníkov, čím sa zakáže všetky technologické produkty nájdené na bojisku. Po prvýkrát sa v sankčnom balíčku nachádzajú subjekty tretích krajín a to zákaz 7 iránskych subjektov predávať citlivé predmety ako bezpilotné lietadlá či gardy, ktoré útočia na civilnú infraštruktúru. Tento zákaz má slúžiť aj ako odstrašujúci príklad pre ostatné krajiny. Čo sa týka verejného priestoru tak 10. balík zavádza sledovanie oligarchov, ktorí sa snažia ukryť alebo predať svoj majetok, aby unikli sankciám a spolu s členskými štátmi sa vytvorí prehľad všetkých zmrazených aktív ruskej centrálnej banky držaných v EÚ, ktoré sa potom môžu použiť na obnovu Ukrajiny. Tie doteraz predstavujú približne 33,8 miliárd eur, z odhadovaných 300 miliárd dolárov zmrazených mimo Ruska.

Po invázii na Ukrajinu, ruské HDP začalo klesať, keď sa podarilo zotaviť a stabilizovať po koronakríze.

Významnou zmenou v balíčku bolo zahrnutie tretích krajín, ktoré využívali obchodovanie s Ruskom vo svoj prospech. V konečnom dôsledku sa však v 10. balíčku sankcií len doplnili nedostatky a medzery, ktoré umožňo-

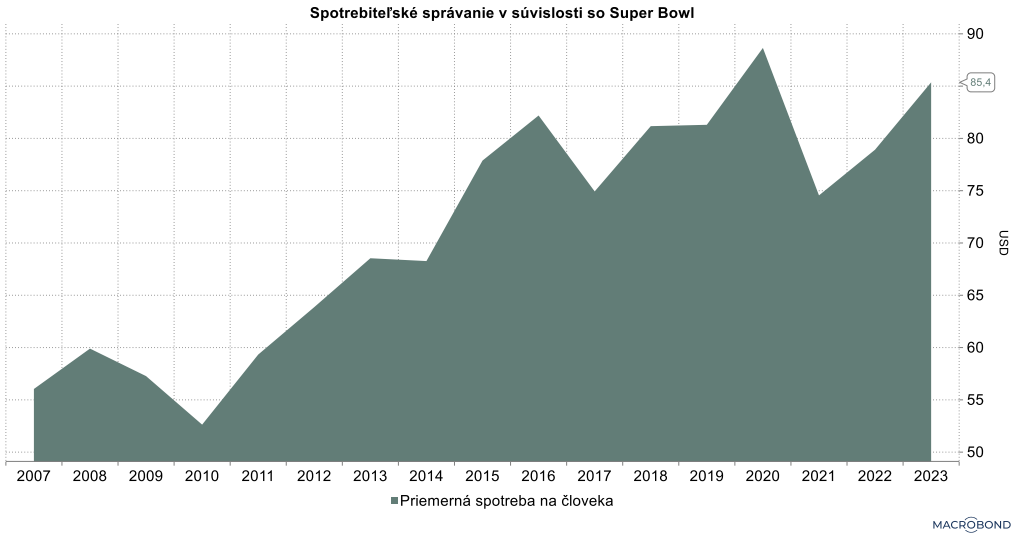
vali obchádzanie sankcií cez tretie strany a ďalej sa obmedzil, resp. zakázal obchod s tovarmi, ktoré Rusko môže použiť v priamom alebo nepriamom boji. Čo sa týka obchodu s komoditami, guma a asfalt sa pridali na zoznam EÚ so zakázaným dovozom z Ruska. Často spomínaný diamant sa na zoznam nedostal, ale ich obchod sa sleduje v belgickom prístave Antverpy. Efektivita ekonomických sankcií sa ukazuje hlavne v ruskom finančnom sektore, ktorý čelí stratám stoviek miliárd dolárov, ďalej v priemysle, ktorý je obmedzený alebo až pozastavený kvôli nedostatku súčiastok a obchodovanie s ruskou ropou sa nachádza pod trhovými cenami. EK s partnermi G7 plánujú zaviesť ďalšie významné sankcie do 24. februára – presne rok od agresívnej invázie Ukrajiny Ruskom . (mvj)

Super Bowl v číslach

Každoročné finále americkej futbalovej ligy nazývané Super Bowl sa tento rok konalo po štvrtýkrát v Arizone a zápas medzi dvoma najlepšími tímami Kansas City Chiefs a Philadelphia Eagles si prišlo pozrieť necelých 68 tisíc fanúšikov. Kapacita štadiónu je pritom rozšíriteľná na 73 tisíc ľudí. Približne 113 miliónov ľudí sledovalo zápas cez televízne obrazovky a o 5,7 milióna ľudí viac sa pripojilo na polčasovú šou, ktorá bola historicky druhá najsledovanejšia a bola sponzorovaná Pepsi a Apple Music. Za celý 3,5 hodinový prenos sa zobrazilo 51 reklám, pričom cena za 30 sekundový reklamu sa pohybovala okolo 7 miliónov USD, čo je o 8% viac ako cena za minulý rok. Celkové výdavky na reklamu však neustále rastú a od roku 2019 sa takmer zdvojnásobila. Tento rok náklady na reklamu predstavovali 578,4 miliónov USD. Najlacnejšie vstupenky sa pohybovali od 5,5 tisíc nahor, pričom najdrahšia stála takmer 50 tisíc. Pri priemernej cene vstupenky 8,7 tisíc USD a návštevnosti arény, ekonomický dopad Super Bowlu dosahuje 600 miliónov USD medzi priamymi a nepriamymi príjmami. Naposledy keď Arizona hosťovala finále, tak vygenerovala celkové príjmy 719 mil. USD.

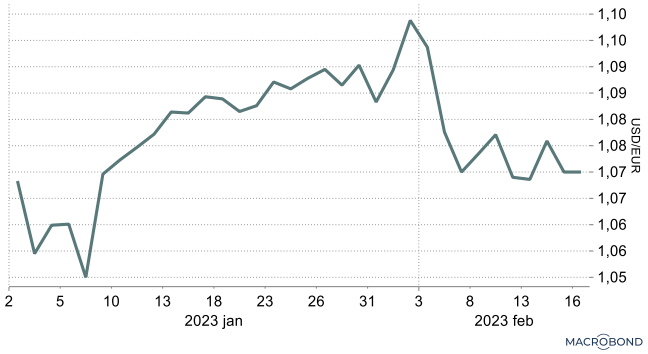
Udalosť má najväčší vplyv na spotrebiteľské výdavky. Priemerná spotreba nápojov, potravín, oblečenia a dekorácií dosiahla tento rok 85 USD na človeka a je druhá najvyššia čiastka, tesne za rokom 2020. V tomto roku pri vysokej inflácii sa odhadujú tržby vo výške 16,9 miliardy USD, z čoho 79% tvoria potraviny a nápoje. Časť týchto spotrebiteľských výdavkov zahŕňa aj stávkovanie peňazí v hre. V roku 2022 sa len v kasínach v štáte Nevada vyhralo okolo 15 miliónov dolárov na stávkach súvisiacich so Super Bowlom. Tento rok v štáte Arizona, ktorá má legalizovaný športový hazard zaznamenala 700 miliónov v stávkach. Taktiež len v miestnych a federálnych daniach môže podujatie presiahnuť 80 miliónov USD. Super Bowl podporuje miestny trh, cestovný ruch a má ekonomické výhody nielen pre hosťujúce mesto, ktoré sa prejavia v nasledujúcich rokoch. Firmy zaznamenávajú vysoký dopyt po hoteloch, stúpa stravovanie v reštauráciách, nakupovanie v obchodoch a návštevnosť atrakcií. (mvj)

*V roku 2015 bol zaznamenaný rekordný počet televíznych divákov-**115 miliónov**. Spotreba vtedy predstavovala o takmer **10% menej** ako dnes.*

AKTUÁLNY VÝVOJ NA TRHOCH

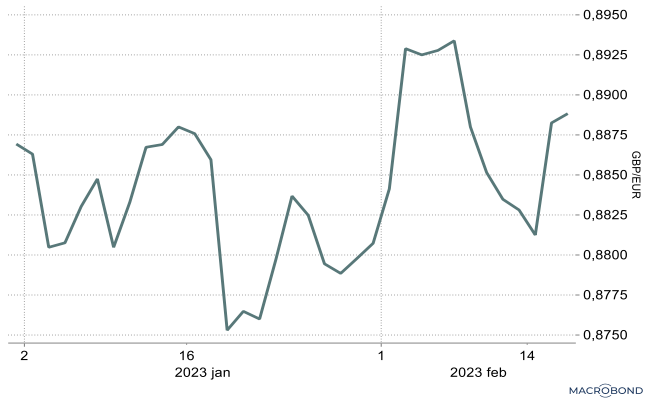
EUR/USD

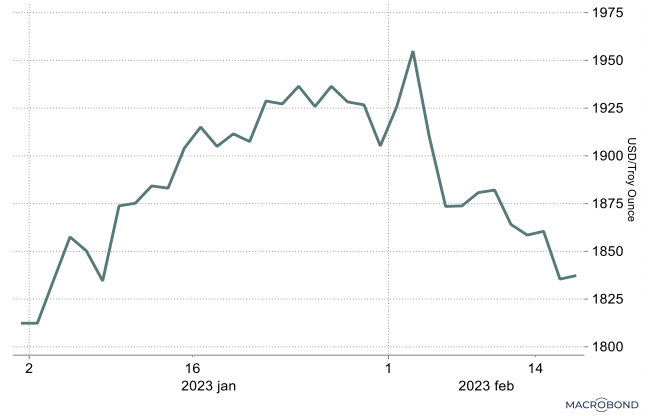
EUR/CZK

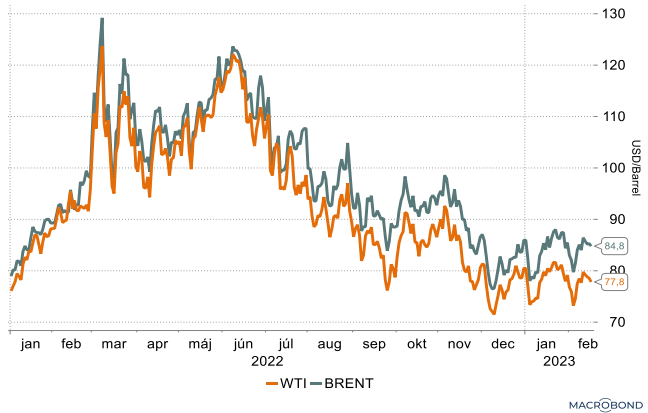
EUR/GBP

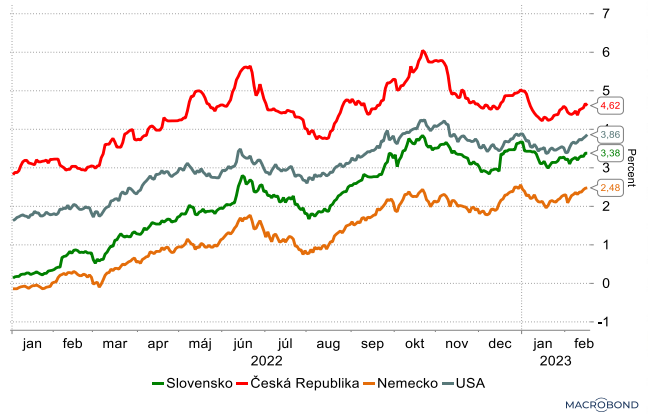
ZLATO

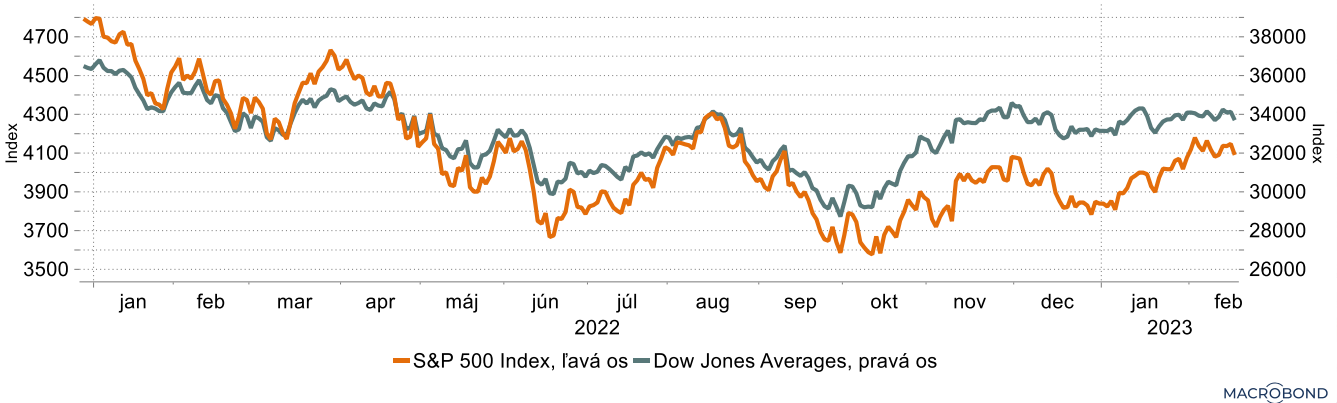
ROPA

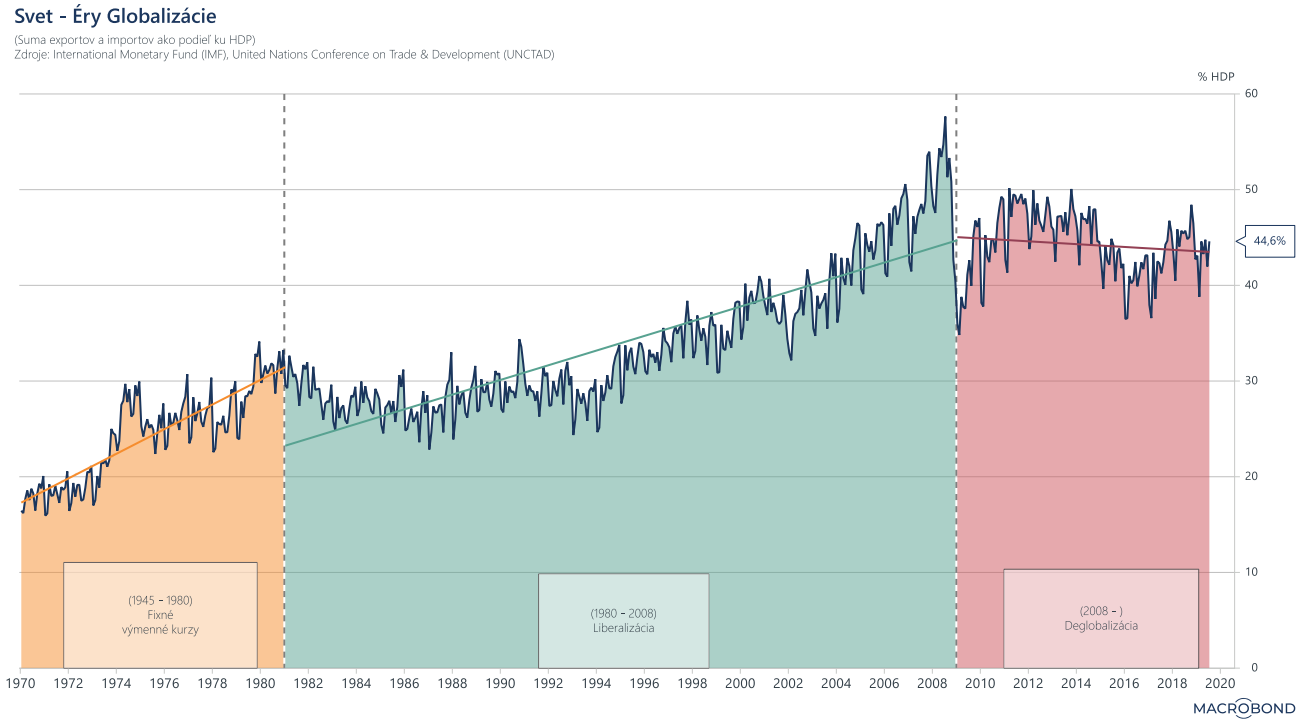
10-ROČNÉ DLHOPISY

INDEXY

GRAF, KTORÝ NÁS ZAUJAL

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT , a môže byť reprodukovaný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Analytici:

Jozef Prozbík
prozbik@bencont.sk
Nebesník Martin
nebesnik@bencont.sk
Bruchánik Rudolf
bruchanik@bencont.sk
Vražda Ján
vrazda@bencont.sk

Junior analytici:

Ďurišková Petra
Maslan Martin
Vražda Martin
Huňorová Júlia
Lauko Zdenko
Vajdiarová Margita

Vajnorská 100/A
831 04 Bratislava
www.bencont.sk

BENCONT INVESTMENTS BENCONT GROUP BENCONT DEVELOPMENT